

Ruben: model, knap, succesvol. Milan: intelligent, onzeker, gevoelig. Ze brengen een nacht met elkaar door, maar beleven die allebei anders. Terwijl Ruben zijn weg naar internationale roem vervolgt, stort Milans wereld in. Jaren later gaat Milan de confrontatie met Ruben aan en worden de levens van beide jonge mannen beheerst door #metoo, advocaten en sociale media.

Wat is er werkelijk gebeurd? Wie is de dader en wie is het slachtoffer? En is de wereld wel zo zwart-wit?

In *De dubbele waarheid* zijn de twee kanten van het boek ook de twee kanten van het verhaal. Milan en Ruben vertellen ieder hun eigen versie. Het maakt niet uit welk perspectief het eerst gelezen wordt. Of misschien juist wel...

★★★★ ‘*De dubbele waarheid* fascineert en zet aan tot nadenken.’ – *de Volkskrant*

‘In plaats van één uiteindelijke waarheid te bieden, doet Smit iets belangrijkers: hij toont geloofwaardig aan dat schuld iets gruwelijk subtiels kan zijn – en twee tegengestelde verhalen allebei grotendeels waar.’ – *Het Parool*

ROELOF SMIT (1985, Tilburg) schrijft onder het pseudoniem Rudolf Julius voor *De Speld*. Hij woont en werkt in Leiden. *De dubbele waarheid* is zijn tweede roman. In 2026 verscheen *De liefde zelf*.

Van Roelof Smit verscheen eveneens
bij Ambo|Anthos *uitgevers*

Kerst in Essen
De liefde zelf

Meld je aan voor onze nieuwsbrief om op de hoogte te blijven van
de nieuwste boeken van Ambo|Anthos *uitgevers* via
www.amboanthos.nl/nieuwsbrief.

Roelof Smit

De dubbele waarheid

Ambo|Anthos
Amsterdam

ISBN 978 90 263 7290 2

ISBN 978 90 263 7291 9 (e-book)

© 2021 Roelof Smit

Deze uitgave verscheen eerder bij Uitgeverij Podium

Alle rechten voorbehouden. Tekst- en datamining zijn niet toegestaan

Omslagontwerp Studio Rubio

Omslagillustratie © Zdenek Kratochvíl/Wikimedia commons

Ambo|Anthos *uitgevers* vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van het papieren boek van deze titel is daarom gebruikgemaakt van papier waarvan het zeker is dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Verspreiding voor België:

Veen Bosch & Keuning uitgevers nv, Antwerpen

*Als twee mensen samen zijn, dan zijn ze niet met zijn tweeën,
maar met zijn zessen: wat elk van hen is, wat elk van hen denkt
te zijn en wat elk van hen denkt dat de ander is.*

ANTÓNIO GUTERRES

RUBEN

Ik ben niet vernoemd naar een Griekse god. Oorspronkelijk was dat wel de bedoeling. Apollo, zo zou ik hebben geheten als mijn vader niet eerst drie dochters had verwekt. Zijn vreugde over het feit dat ik een jongen was, deed hem besluiten af te wijken van het mythologische thema. Daardoor heet ik Ruben, ‘zie, een zoon’ in het Hebreeuws.

Geboren worden is nog altijd de prestatie waarmee ik mijn vader het meest trots heb gemaakt. In de loop van mijn leven reageerden heel wat mannen enthousiast op mijn geslachtsdeel, maar niemand was er zo blij mee als hij op die woensdagochtend in augustus 1992. Eindelijk had professor Staal zijn naamdrager.

Twintig jaar later realiseerde hij zich dat ik mij niet zou voortplanten, in ieder geval niet op de traditionele manier. Als progressieve atheïst kon hij niet anders dan mijn geaardheid accepteren, bovendien waren zijn geliefde Grieken er dol op. ‘Jammer’ vond hij het echter wel dat zijn tak van de Staaldynastie niet werd voortgezet, dat weet ik op basis van de hoeveelheid keren dat hij het heeft herhaald vrij zeker.

‘Een zoon die afstudeert,’ zuchtte mijn vader.

Behoedzaam legde hij het diploma van mijn neef terug op de muziekstandaard die midden in de woonkamer was geplaatst. De gelegenheidssokkel beeldde treffend uit dat het een velletje papier was, tentoongestelde lulligheid.

Oom Ronald sloeg op zijn rug. ‘Kom op, Arno, en die prachtige dochters van je dan?’

‘Dat is toch anders.’

‘Ruben komt er wel, in zijn eigen tempo.’

‘Ik zie het niet meer gebeuren.’

Theia en ik keken elkaar even aan. Zij was de enige zus die een beetje begrip voor me had, althans de heerschappij van onze vader enigszins kon relativeren. Ze had makkelijker praten dan ik, maar toch. Vergeleken met de adoratie van Selene en Gaia was Theia’s milde scepsis al heel wat. *Trek het je niet aan*, las ik in haar blik.

Mijn vader moest doorhebben dat we hem konden horen. Het kon hem niet schelen. Of waarschijnlijk: het was de bedoeling dat ik het verstond.

Theia leek naar me toe te willen komen, maar ik had geen behoefte aan medelijden. Ik draaide me om en sloot achter mijn vader aan in de korte maar onvermijdelijke felicitatierij die zich naast de statafels met kaasstengels en cocktailnootjes had gevormd.

Mijn neef glom, op het oog meer van hitte dan van trots. Hij probeerde met zijn wijsvinger zijn keel te bevrijden van de te strak geknoopte stropdas met het logo van de Universiteit Leiden.

‘Jongen, wat een mooie prestatie!’ riep mijn vader. Ik wist zeker dat ik hem ooit eens had horen verkondigen dat bestuurskunde geen echte studie was, maar dat was vermoedelijk toen hij nog de hoop had dat ik zou gaan studeren.

Ik had geen hekel aan mijn neef; toch kon ik enig leedvermaak niet onderdrukken bij het zien van het cadeau: een Duitse vertaling van Plato’s *De Staat*, inclusief de originele Griekse tekst.

‘Als bestuurskundige zul je hiervan smullen,’ beweerde mijn vader. ‘Deze uitgave is van Sammlung Tusculum. Absoluut toonaangevend, daar kan geen Nederlandse versie aan tippen. Ik neem aan dat je Duits kent.’

Een betoog over het belang van Plato voor de politieke filosofie volgde, mijn neef hoorde het beleefd aan.

‘Ik zou maar snel een samenvatting downloaden voor de overhoring,’ grijnsde ik, en ik schudde zijn klamme hand.

‘O, maar ik ken het, hoor. *De Staat* is een heel belangrijk werk,’ stamelde hij, voordat hij besepte met wie hij sprak. Nu lachte hij ook. Hij hield het boek omhoog.

‘Ik waardeer het enorm, het is echt een prachtige uitgave.’

Ik haalde mijn schouders op en gaf hem de fles cava die ik onderweg had gekocht.

‘Bedankt, tof dat je er bent. Alles goed met je? Werk je nog steeds bij Oudt Leyden?’

‘Ja, niks veranderd.’

‘Ik kom weer eens langs. Ik denk nooit aan pannenkoeken als ik uit eten ga, maar het is eigenlijk wel lekker.’

‘We hebben ook biefstuk.’

Ik schonk een wijnglas vol en zocht een lege hoek van de kamer uit. Mijn vader trakteerde een paar gasten op een college. Gaia stond vooraan, ze maakte nog net geen aantekeningen. In het voorbijgaan streelde mijn moeder even over mijn rug.

Volgens mijn vader vullen mijn moeder en hij elkaar heel goed aan, en in zekere zin klopt dat. Zij cijfert zichzelf zo bekwaam weg dat je zelfs als ze tegenover je zit kunt vergeten dat ze bestaat.

In mijn jeugd zat ze meestal op haar studeerkamer op zolder, waar het rook naar wierook, boeken en Fruittella. De berg snoepwikkels op haar bureau, die aan het einde van de dag bijna net zo hoog was als de stapels papier, viel met zijn vrolijke kleurtjes uit de toon.

Ik heb me nooit kunnen voorstellen hoe een zaal vol studenten geboeid naar haar kon luisteren. Mijn moeder heeft meerdere boeken over de Eerste Wereldoorlog geschreven, maar alles wat ik erover weet heb ik op school geleerd.

De enkele keer dat het onderwerp thuis ter sprake kwam, kapte mijn vader het af omdat 'wat gisteren gebeurd is geen echte geschiedenis is'. Professor Liesbeth Staal-van der Venne luisterde vervolgens onderdanig naar de uiteenzettingen van professor Arno Staal over het onderschatte belang van de Oudheid.

'Het is me er één,' was haar maximale weerwoord als mijn vader me weer eens had ingewreven hoezeer ik hem teleurstelde. Die woorden werden door hem dan tevreden beaamd. Zodra hij weg was, fluisterde mijn moeder 'hij bedoelt het niet zo', waarna ze snel de andere kant op keek.

Tranen van geluk sprongen in haar ogen na de uitvoering van mijn afscheidsmusical in groep 8. Ik had de hoofdrol gekregen, een spook in een vervallen landhuis, en mijn vader had zich met zijn videocamera op de voorste rij geïnstalleerd.

Gespannen door zijn aanwezigheid raakte ik even mijn tekst kwijt, maar ik wist me te herstellen.

‘Dit is mijn zoon,’ zei hij na afloop met een hand op mijn hoofd tegen de schooldirecteur. Mijn moeder benadrukte bij de nachtzoen dat ze echt kon zien hoe trots hij op me was. Ik droomde die nacht dat ik kon vliegen.

De universiteit was een vanzelfsprekend onderdeel van mijn toekomst, andere mogelijkheden bestonden voor mijn vader niet. Aanvankelijk wilde hij ons alle vier aan de klassieke talen krijgen. Theia's keuze voor economie beschouwde hij als een persoonlijke nederlaag, en wekenlang schudde hij theatraal zijn hoofd als hij naar haar keek. Dankzij haar hoge cijfers leerde hij ermee leven, en haar besluit om te promoveren maakte alles weer goed.

Dat ook Selenē niet in zijn voetsporen trad, kon hij al vlatter accepteren. 'De kunst is niet te temmen,' stelde hij toen het conservatorium lonkte. Gasten kregen te horen dat de hedendaagse piano zijn oorsprong vond bij de Grieken, die met het monochord al een snaarinstrument hadden uitgevonden om toonladders mee te controleren. Ik genoot van Selenes optredens: dan hield mijn vader zijn mond.

Gaia maakte mijn leven iets makkelijker door wel voor klassieke talen te kiezen. Mijn ergernis over haar schaamteloze geslijm als ze samen lyrische gedichten bespraken verloor het dan ook van de dankbaarheid. Op het moment dat zij aan haar studie begon, ging ik naar 4 havo. 'Havo': het was een woord waarvan ik tot groep 8 nooit had gehoord en dat door mijn vader met afgrijzen werd uitgesproken.

Ik was een typisch twijfelgeval volgens mevrouw Vis, mijn mentor in de brugklas. Met hard werken zou ik het misschien redden op het vwo, maar ze dacht dat ik beter op mijn plek zou zijn op de havo. Het was een keuze die ik zelf moest maken, zei ze naïef, een paar uur voor mijn vader dreigde het Da Vinci College voor de rechter te slepen. Oom Ronald moest zijn volle

Zuidas-gewicht in de strijd gooien om hem ervan te overtuigen dat hij geen schijn van kans zou maken.

De mooie rapporten die ik op de havo haalde, liet ik aan mijn vader niet zien. In het bijzijn van anderen smeedt hij desondanks nog jaren met termen als 'laatbloeier' en 'stapelaar'. Zo kocht hij tijd om aan het idee te wennen dat uitgerekend zijn enige zoon mislukt was.

Op zondagavond at iedereen thuis. Die regel had mijn vader geïntroduceerd toen Theia op kamers ging, om 'het hechte familiegevoel niet te verliezen'. Mijn zussen hadden er nooit een probleem van gemaakt en ik had besloten niet ook nog deze strijd aan te gaan, al was het een wekelijks deuk in de vrijheid die ik vierde sinds ik uit huis was gegaan.

Elke zondag om kwart voor zes fietste ik dus naar het ouderlijk huis aan de Zoeterwoudse Singel, steeds langzamer naarmate ik dichterbij kwam, met op het eind als uitstel van executie altijd de kleine omweg via de Kaiserstraat.

Voor het eten las mijn vader voor uit Griekse en Latijnse poëzie. 'Een stuk waardevoller dan de Bijbel,' zei hij triomfantelijk als er gasten waren. 'Ik ben nu eenmaal excentriek.' Het leek me niet iets om over jezelf te zeggen, maar hij werd er gretig in bevestigd door de mensen die hij om zich heen verzamelde. Het had geen zin om me te schamen. Tijdens het voorlezen staarde Theia stoïcijns voor zich uit en hingen Selene en Gaia aan zijn lippen.

'Blijf je de rest van je leven bediende, Ruben?' vroeg hij tijdens een van die diners. Ik had geleerd zijn woordkeuze te negeren; niemand anders zei er iets van. Zwijgend aten we verder, ik hoorde de aardappelpuree zompiger worden in mijn vaders mond. Hij wees met de punt van zijn mes in mijn richting. 'Je weet dat ik nog maar één keer voor een opleiding betaal.'

Dat was bluf: de betaling van mijn collegegeld was meer een gunst aan zichzelf. Het hbo was noodzakelijk om zijn verhalen over mijn alternatieve route naar de universiteit van enige onderbouwing te voorzien.

Zowel Human Resource Management als Communicatie had ik in het eerste jaar vakkundig verpest, en ik was fulltime aan de slag gegaan bij Oudt Leyden. Daar werd ik geacht de juiste pannenkoeken naar de juiste gasten te brengen, een verwachting die ik doorgaans waarmaakte. Ik raadde mensen vrolijk de pannenkoek vitello tonnato aan als ze om advies vroegen, vertelde uitgebreid over de keer dat Churchill (en goddank niet Socrates) een pannenkoek at aan de Steenstraat, deed voor kinderen een goocheltruc waarbij ik water in ijsblokjes veranderde. Op mijn werk kon ik ontspannen.

Het eerste wat ik met mijn inkomen had gedaan, was op mijzelf gaan wonen. Groningen, Sydney, ik had het overwogen, maar ik was gehecht aan Leiden. In dat opzicht was ik een echte Staal, moest ik toegeven. ‘Appartement’ was een groot woord voor de twee kamers die ik huurde aan de Maredijk, maar ik vond er rust. Mijn vader spaarde zijn kritiek geduldig de hele week op, om me er tijdens het zondagse diner mee te bestoken.

‘Voor mij hoeft je niets te betalen hoor, ik ga niet meer studeren,’ reageerde ik, en de preek die volgde gaf me ruim de tijd om die woorden te betreuren. Toch hapte ik opnieuw, toen hij eindelijk de term ‘naamdrager’ liet vallen.

‘Ik krijg geen kinderen. Ik val op mannen. Ik heb een vriend.’ Ik keek hem recht aan. ‘Hij heet Kevin.’

Selene en Gaia keken naar mijn vader, Theia schuifelde op haar stoel, wat mijn moeder deed zou ik niet weten. Mijn vader legde zijn vork met een stuk varkenshaas op zijn bord en veegde zijn mond af met zijn servet. Heel even kon ik genieten van het ongeloof dat in zijn ogen oplichtte, maar hij herpakte zich snel.

‘Nou,’ begon hij met een nauwelijks waarneembare hapering in zijn stem. Hij kuchte. ‘Dan moesten we binnenkort maar eens met Kevin kennismaken.’

Kevin was verstandig genoeg om mij te dumpen voor het zover kwam.

Ik geloof niet dat Kevin me ooit echt leuk heeft gevonden, maar pas na een jaar maakte hij het uit.

Maandenlang hoopte ik nog 'Call Me Maybe' te horen, de ringtone die ik voor hem had ingesteld. Kevin was niet de eerste op wie ik verliefd werd (dat was de heterobroer van mijn beste vriendin Roos, vier hopeloze jaren lang), maar wel de eerste die mijn liefde beantwoordde, hoewel daar dus genoeg op valt af te dingen. Hij nam in ieder geval de moeite om me persoonlijk te vertellen dat het voorbij was, met stip het meest galante dat hij ooit voor me deed.

Mijn appartement heeft Kevin nooit gezien. Ik vroeg hem ook niet om naar Leiden te komen, want behalve Roos wist niemand toen nog dat ik op mannen val. Ik kwam dus steeds naar Amsterdam, we keken een film en we gingen naar bed. Kevin koos horrorfilms. Ik wilde me niet laten kennen, maar het duurde niet lang voor hij doorhad dat ik er bang van werd, omdat ik altijd wel een excuus vond om de film even op pauze te zetten en het licht aan te doen.

Hij vond het leuk om me na zo'n film in bed aan te staren, net zolang tot de duisternis zijn gezicht tot iets gruwelijks vervormd had en ik hem smeekte om normaal te doen. Dan moest hij lachen, en als hij zich er genoeg mee had vermaakt, trok hij me tegen zich aan. Het voelde wel fijn als hij het kippenveld van mijn armen wreef.

Ik deed mijn best, iets te veel misschien. Romantische appjes beantwoordde hij kortaf, zoenen deden we zelden, behalve om me mijn pilletje te geven. Alleen onder invloed van xtc wekte Kevin de indruk iets voor me te voelen, en met mij

helaas voor een aanzienlijk deel van de andere bezoekers van FunHouse. Op de dansvloer vroeg ik hem eens waarom hij eigenlijk bij me was.

‘Omdat je een fucking lekker ding bent,’ antwoordde hij terwijl hij zijn hand over mijn nek en kaak liet glijden. ‘Je bent mijn *trophy boy*.’ Dat moest ik thuis googelen, daarna aanvaardde ik het als een compliment.

Eén keer zijn we uit eten geweest, nul keer gingen we een weekendje weg. ‘Wat moet ik daar?’ vroeg hij toen ik Maastricht voorstelde. ‘Te duur’ vond hij Venetië. Te duur waren de kaartjes voor FunHouse niet. Te duur was ook het Circuit Festival in Barcelona niet.

Wekenlang deelde Kevin op Facebook aankondigingen van dat festival, waarop twee gespierde mannen met getatoeëerde torso’s de hoofdrol hadden, geflankeerd door de Sagrada Família, een vliegtuig en een vogel. Nergens anders had hij het over. Twee weken voordat hij naar Barcelona ging maakte hij het uit.

Bij mijn eerste keer FunHouse nam ik nog geen pil. Kevin had het me wel aangeraden, op zijn minst een kwartje. 'Anders vind je er geen reet aan, Ruben,' voorspelde hij, en hij kreeg gelijk. Ik wist me geen raad met alle dampende, natte mannenlichamen om me heen, het monotone ritme van de muziek stond me tegen.

In de rij ontmoette ik zijn vrienden. Ze gaven me een handje en mompelden hun naam; ik verstond alleen die van Erik. Kevin grimaste kort toen ik zijn hand pakte en maakte daarna zijn vingers weer los uit de mijne.

Hij droeg een kort blauw voetbalbroekje, met daaronder witte sportsokken die hij tot aan zijn knieholtes had opgetrokken. Zijn T-shirt liet hij in een van de honderden kluisjes achter. Het waren een soort postbussen, keurig opgesteld in rijen met gangpaden ertussen, een archief van bovenkleding. 'Jij moet het straks ook uitdoen,' zei hij over het zwarte T-shirt dat ik die middag bij Jack & Jones had gekocht voor ons eerste feestje samen.

De beat dreunde door de Westergasfabriek, een ruimte vol intimiderend staal en beton. Zelfs toen we op weg naar de ingang de enorme gashouders en zuiveringsinstallaties passeerden, had ik me niet gerealiseerd dat het feest daadwerkelijk in een oude fabriek plaatsvond.

Ik vroeg aan Kevin of hij een biertje wilde. Kennelijk was dat een stomme vraag. 'Wacht hier even,' antwoordde hij. Voor de zoveelste keer controleerde hij of de pillen niet spontaan uit zijn sok waren verdwenen, daarna liep hij met zijn vrienden de trap op.